

Naisista yliopistoissa

Pääkirjoitus

Naisten vähyydestä akateemisissa ammateissa puhutaan jälleen yhden fysiikan Nobeleista mentyä pitkästä aikaa naiselle. Oikeastaan kyseessä on ikuinen puheenaihe, joka ei koskaan mene pois muodista, ja hyvä niin. Kyseessä on todellinen ongelma. Se on kuitenkin tiedostettu ja asiat näyttäisivät olevan menossa parempaan suuntaan, mutta työtä on vielä paljon jäljellä.

Aihe on monitahoinen. Rakenteelliset ongelmat. Seksuaalinen häirintä. Naisten vähyyden oikeuttaminen evoluutioteorialla. Täysin epäasialliset sukupuolisidonnaiset kommentit, joita todennäköisesti jokainen nainen on joskus saanut. Tämän tekstin puitteissa en voi enkä edes yritä käsitellä kaikkia näkökulmia. Niistä on moni muu kirjoittanut jo paljon terävämmiin kuin minä ikinä kykenisin. Haluan siis keskittyä vain yhteen pienen näkökulmaan, eli muiden naisten suhtautumiseen ja siihen, mitä me naiset voimme tehdä itse.

Aikoinaan minut esiteltiin eräälle pitkän akateemisen uran tehneelle kunnianarvoisalle naiselle matematiikan olympiavalmennuksen aktiivina. Sitä olinkin, ja olin silloinkin pitämässä olympiavalmennuksesta esitelmän samassa tapahtumassa. Hänen kommenttinsa kuitenkin oli vain hieman halveksuvalla äänellä todettu ”onhan se hyvä kun tytöilläkin on esikuvia”. Vaikka minusta olisi mukavaa olla esikuva, ei luokittelu vain esikuvaksi ole mielekästä. Olen kuitenkin mukana aktiivisena toimijana enkä vain esimerkkinä, että tytötkin voivat kilpailla. En tiedä, miten monta kertaa olen joutunut selittämään muille naisille sitä, miten matematiikka on myös naisille sopiva laji.

Ennen lasten hankkimista kuulin muilta naisilta varoitelua, miten lasten kanssa ei sitten voi tehdä yhtään mitään. Melkein uskoin. Onneksi olin nähnyt riittävästi vastaesimerkkejä. Lasten kanssa voi tehdä paljonkin, kuten vaikkapa opiskella pedagogiikkaa parin kuukauden ikäinen tyyppi sylissä mukana. Myös yliopistojen hallinnossa työskentelevien naisten ohjeet kuulostivat hieman siltä kuin he olettaisivat minun häviävän totaalisesti pitkäksi aikaa. Tämän asenteen ongelmallisuus on siinä, että mikäli naiset pitävät pitkät vanhempainvapaat miesten tehdessä töitä, niin havaintojen mukaan myös sairastavien lasten kanssa kotiin jäävät naiset. Tämä heikentää naisten palkattavuutta, varsinkin pienyrityksissä.

Ei kovin kauan aikaa sitten kuulin sattumalta erään naisen lopettaneen jatko-opinnot matematiikassa, koska kuulemma parisuhteen molemmat osapuolet eivät yhtä aikaa voi olla jatko-opiskelijoita. En tiedä, mihin tämä ajatus perustuu, enkä varsinkaan tiedä, miksi naisen pitää silloin uhrautua. Tällä kyseisellä yksilöllä olisi todellakin ollut potentiaalia. Fysiikan nobelisti Donna Stricklandkin mainitsi naisten tyypillisesti uhrautuvan ns. *two body problem*in edessä: kun optimitilanteessa kahden pitäisi onnistua sijoittumaan samaan yliopistoon, mutta kahta sopivaa työpaikkaa samalla yliopistolla ei vain ole.

Koko merkillinen sukupuolijakauma ei tietenkään ole vain naisten aiheuttama vaan perustuu pitkälti vanhoihin rakenteisiin ja asenteisiin ja muihin hitaasti murtuviin jäänteisiin. En kuitenkaan usko, että naiset itse ovat toimineet parhaalla mahdollisella tavalla asian

korjaamiseksi. Kaikki luettelemani esimerkit ovat tosi pieniä asioita, mutta yhteisvaikutus on huomattava. Lisäksi ainakin minua itseäni ovat toisten naisten kommentit häirinneet selvästi enemmän kuin miehiltä tulleet sovinistiset tai idioottimaiset kommentit, sillä toisten naisten kuitenkin olettaisin ymmärtävän tilanteen paremmin. Suurin osa varmasti ymmärtääkin, mutta

pahaan saumaan tullut huolimaton kommentti voi olla musertava.

Valitaan sanamme huolellisesti, ei pelotella nuorempia ja kokemattomampia, ja ennen kaikkea, kannustetaan toisiamme.

Anne-Maria Ernvall-Hytönen

Solmun matematiikkadiplomit

Solmun matematiikkadiplomit I–X tehtävineen ovat tulostettavissa osoitteessa

matematiikkalehtisolmu.fi/diplomi.html

Alimmat tasot ovat koulun alkuun, ylimmissä riittää pohtimista lukiolaisillekin.

Opettajille lähetetään pyynnöstä vastaukset koulun sähköpostiin. Pyyntö voi lähettää osoitteeseen

juha.piste.ruokolainen@yahoopiste.com

Ym. verkko-osoitteessa on diplomitehtäville oheislukemistoa, joka varmasti kiinnostaa muitakin kuin diplomien tekijöitä:

Kombinaatio-oppia

Lukujärjestelmistä

Desimaaliluvut, mitä ne oikeastaan ovat?

Murtolukujen laskutoimituksia

Negatiivisista luvuista

Hiukan osittelulaista

Lausekkeet, kaavat ja yhtälöt

Äärettömistä joukoista

Erkki Luoma-aho: Matematiikan peruskäsitteiden historia

Funktiosta

Gaussin jalanjäljissä

K. Väisälä: Algebra

Yläkoulun geometriaa

Geometrisen todistamisen harjoitus

K. Väisälä: Geometria

Lukuteorian diplomitehtävät